

1-мавзу. Доривор ўсимликларни фитокимёвий таҳлили фанининг объекти ва таҳлил усуллари

A.Ganiyev

Режа:

- 1. Кириш. Фан хақида умумий тушунча.
- 2. Фаннинг мақсад ва вазифалари.
- 3. Доривор ўсимликларни фармацевтика саноатида тутган ўрни.
- 4. Доривор ўсимлик маҳсулотларини фитокимёвий таҳлил қилиш усуллари.

Фан хақида умумий тушунча.

- Доривор ўсимликларни фитокимёвий тахлили фани доривор ўсимлик маҳсулотларини чинлиги ва сифатини аниқлаш усуллари, кимёвий таркиби, асосий биофаол моддаларни миқдорий таҳлилинини ўтказиш, улардан дорилар тайёрлаш ва тиббиётда ишлатилиши, ҳамда доривор ўсимликларни муҳофаза қилиш, маҳсулотларни тежаш ва шу билан боғлиқ барча масалаларни қамраб олади.

Фаннинг мақсад ва вазифалари

- Талаба:
- - Доривор ўсимликларни фитокимёвий тахлилининг асосий тушунчалари, унинг мақсад ва вазифалари, ривожланиш босқичлари, доривор ўсимликлар соҳасидаги илмий текширишларнинг асосий йўналишлари;
- - доривор ўсимликларнинг кимёвий таркиби ва унинг онтогенезда ҳамда ташқи омиллар таъсирида ўзгариши;
- - доривор ўсимлик маҳсулотларини амалдаги МХ асосида қабул қилиш ва тахлилдан ўтказиш тартиби;
- - доривор ўсимликлар ҳамда ўсимлик ва қисман хайвонлардан олинган дори воситаларинг тиббиёт амалиётида қўлланилиши тўғрисида асосий маълумотлар ҳақида тасаввурга эга бўлиши;
- - доривор ўсимлик маҳсулотларини макро-, микроскопик ва кимёвий тахлил усуллари;
- - амалдаги МХ асосида доривор ўсимлик маҳсулотларини қабул қилиш ва уларнинг сифатини аниқлаш учун товаршунослик тахлил усуллари;
- - доривор ўсимлик маҳсулотларини бутун, майдаланган, кукун ҳолида аниқлаш, шунингдек доривор ўсимлик брикетлари, йиғмаларни тахлил қилиш усуллари билиши ва улардан фойдалана олиши;
- - доривор маҳсулотлар таркибидаги асосий таъсир этувчи моддалар (полисахаридлар, витаминлар, эфир мойлари, иридоидлар, алкалоидлар, юрак гликозидлари, сапонинлар, оддий феноллар ва уларнинг гликозидлари, антрацен унумлари, ошловчи моддалар, флавоноидлар, кумаринлар, ёғ, ёғсимон моддалар ва бошқалар) ни сифат ва миқдорий тахлилини ўтказиш;
- - доривор ўсимлик маҳсулотларини қабул қилиш ва уларнинг сифатини белгиловчи кўрсаткичларини амалдаги МХ талабларига мувофиқ аниқлаш кўникмаларига эга бўлиши керак.

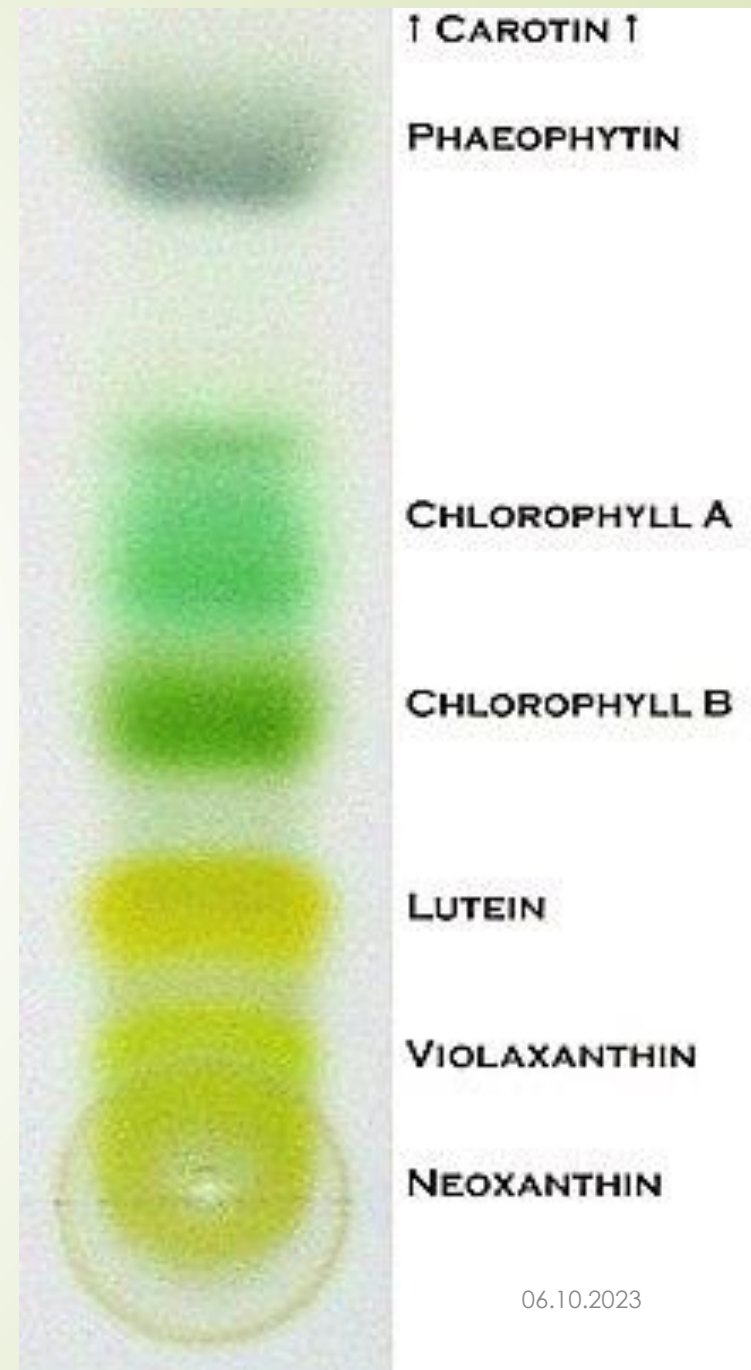
Сифат реакциялари

- O'rganilayotgan ob'ektdagi ma'lum atomlar, molekulalar, funktsional guruhlar va boshqalarni aniqlash imkonini beradigan reaktsiyalar sifat reaktsiyalar deb ataladi.
- Микрокимёвий реакциялар

Хроматографик тахлил

- Хроматографиya (qadimgi yunoncha χρῶμα - "rang") - moddalar aralashmalarini ajratish va tahlil qilish, shuningdek moddalarning fizik va kimyoviy xossalari o'rganish usuli. U moddalarning ikki faza - statsionar (qattiq faza yoki inert tashuvchida bog'langan suyuqlik) va harakatchan (gaz yoki suyuq faza, eluent) o'rtasida taqsimlanishiga asoslanadi.

A.Ganiyev

06.10.2023

Fizik-kimyoviy taxlil usullari

- Tahlil qilinayotgan tizimning fizik xossalarini (rang intensivligi, elektr o'tkazuvchanligi, elektrod potentsiali va boshqalar) muayyan kimyoviy reaksiyalar natijasida yuzaga keladigan o'lchovlarni kuzatishga asoslangan tahlil usullari fizik-kimyoviy usullar deb ataladi.
- Analizning eng muhim fizik-kimyoviy usullari quyidagilardir:
 - 1) spektral va boshqa optik usullar;
 - 2) xromatografik usullar;
 - 3) elektrokimyoviy usullar.

